

Evaluering af initiativ vedrørende afløsning af pårørende til demente og senhjerneskadede

1. Bedre forhold for pårørende til demente og senhjerneskadede

På Ældre- og Aktivitetsudvalgets møde den 14. august 2018, blev der som en del af Værdighedsmilliarden afsat 564.000 kr. til bedre forhold for pårørende til demente og senhjerneskadede. Der blev etableret en feriebolig på Pleje- og Omsorgscenter Toftegården, som gør det muligt for demente og senhjerneskadede at komme på ferie. Pårørende fik med dette initiativ, muligheden for at komme væk hjemmefra i flere sammenhængende dage. Udover ferieboligen blev den eksisterende ordning omkring afløsning i hjemmet udvidet. De konkrete tiltag udspringer af ønsker fra pårørende til målgruppen, samt patientgrupper, som i dialogen med forvaltningen har givet udtryk for hvad de savnede ved de allerede eksisterende tilbud.

Evalueringen konkluderer:

Borgere og pårørende, som har benyttet sig af initiativet, er meget tilfredse og de ville til en hver tid anbefale andre at benytte sig af det. Begge initiativer, giver efter de pårørendes udsagn, et tiltrængt pusterum i hverdagen. Desuden nævnes også følelsen af frihed, som tilbuddene opleves at give. De pårørende føler, at det giver dem en frihed til at deltage i arrangementer eller tage på ferier, som de ikke ville have mulighed for uden tilbuddene. De pårørende vurderer at tilbuddene gør det muligt for dem og deres ægtefælle, at blive boende sammen i eget hjem i længere tid, end ellers muligt, uden dette tilbud.

2. Evalueringsprocessen

For at undersøge brugertilfredsheden med de to initiativer, har Omsorgsområdet foretaget seks interview. Tre interviews med pårørende til borgere der har benyttet sig af et ferieophold på Toftegården og tre interviews med pårørende til borgere der har benyttet sig af afløsning i hjemmet. I nogle interviews har både pårørende og deres ægtefælle svaret på spørgsmålene, og i nogle tilfælde har den demente eller senhjerneskadede ægtefælle ikke været i stand til at svare på spørgsmålene. Interviewene er blevet foretaget henover en periode på to uger i efteråret 2019. Formålet har været at evaluere på tilbuddene, på baggrund af hvordan de pårørende oplever tilbuddene. Som forberedelse til de seks interviews blev der

formuleret en række spørgsmål, for at sikre, at interviewet kom omkring de relevante målingsparametre i forhold til det enkelte tilbud. Men i interviewsituationen blev der også lagt vægt på borgernes udtalelser, der gik ud over de allerede formulerede spørgsmål. Det har gjort det muligt at opnå yderligere viden om tilbuddene, som ikke rummes af de allerede definerede spørgsmål.

3. Borgerne og de pårørendes perspektiv

Afløsning i hjemmet

Både borgerne og deres pårørende oplever, at det er nemt at bestille afløsning i hjemmet. De pårørende har direkte kontakt til de medarbejdere, som planlægger besøgene, og det er derfor nemt at tilføje eller flytte afløsningen. Endvidere oplever de, at det i de fleste tilfælde er muligt at bestille afløsning med relativ kort varsel. En pårørende nævner, at hvis afløsning bestilles 10 dage før den skal bruges, kan det ikke nægtes, men at medarbejderne er gode til at imødekomme ønsker og tilrettelægge herefter, selv hvis tidsfristen for bestillingen er kortere end 10 dage. En borger gav udtryk for, at det er positivt der kommer mennesker, som de kan snakke med, når deres pårørende er ude af huset. Borgerne føler sig trygge ved det sundhedsfaglige personale.

En pårørende efterspurgte en ændring i måden timerne i tilbuddet tilrettelægges på. I stedet for at afløsning i hjemmet opgøres på ugebasis, efterspørges en månedlig opgørelse. På den måde kan der skabes mere fleksibilitet i brugen af afløsning, da borgerne har mulighed for at planlægge frem i tid, og "spare op" til specielle lejligheder af længere varighed. Opgørelsen på ugebasis har, ifølge den pårørende, skabt hindring for deltagelse i specielle arrangementer pga. manglende visiteret tid.

I alt har 37 borgere fået afløsning i hjemmet i perioden 1. juni 2018 til 31. oktober 2019. Dem som får visiteret afløsning i hjemmet, er typisk borgere det venter på plejebolig eller meget dårlige borgere. Derfor vil der være en stor udskiftning på borgere der får indsatsen fra år til år. Ligeledes er der stor variation i antallet af afløsningstimer pr. uge fra borger til borger. Ved at sammenligne perioden 1. juni 2017 til 1. april 2018 med perioden 1. juni 2018 til 1. april 2019, kan vi se, at antallet af afløsningstimer er steget. Hertil kommer, at antallet af unikke CPR-numre ligeledes er steget fra 14 til 26.

Afløsning i hjemmet på antal timer og unikke CPR			
	1. juni 2017 til 1. april 2018	1. juni 2018 til 1. april 2019	Forøgelse
Timer	492 timer	655 timer	+163 timer
Unikke CPR	14	26	+12

Ferieophold på Toftegården

De borgere og pårørende, som har benyttet sig af et kortvarige ferie-/aflastningsophold på Toftegården, føler sig alle trygge i at gøre brug af tilbuddet. De nævner alle, at det er kendskabet til stedet og personalet, som i høj grad er med til at skabe tryghed. Det har stor betydning, for både borgeren og den pårørende, at ferieopholdet foregår det samme sted hver gang. Det betyder, at borgeren og de pårørende kender personalet, og at personalet kender borgeren. Det kendskab styrker i særlig grad de pårørendes tryghedsfølelse, når deres ægtefælle skal på ferie i flere sammenhængende dage.

Borgerne giver også udtryk for, at det er dejligt at komme det samme sted hen, når de skal af sted. Det betyder, at de kender den daglige gang og rutine på Toftegården. De kan derfor finde ro i at opholde sig der. Endvidere oplever de det også positivt, at der er aktiviteter og socialt samvær, som det er muligt at deltage i. Ferielejligheden gør det muligt at vælge sociale aktiviteter til og fra, alt efter humør. Dette finder borgerne yderst positivt.

De pårørende nævner også den faglige ekspertise, som der er på Toftegården, som utrolig positivt. Derfor er der også en oplevelse af, at medarbejderne på Toftegården formår at varetage borgerens behov i tilstrækkelig grad, hvilket er en faktor, der gør det nemmere at sende sin ægtefælle på et ferieophold.

For de pårørende opleves Toftegården som en *"redningsplanke,"* som en af de pårørende beskriver det. Der gives udtryk for, at det kan være hårdt at være bundet til hjemmet, og ikke have mulighed for at komme ud, på grund af deres ægtefælles tilstand. Toftegården bliver *"som et slags bagland"*, som en pårørende udtrykker det, når der lige er brug for et pusterum. En pårørende nævner også Toftegården, som en overgang fra at bo hjemme til at skulle på plejehjem. Det kan være en svær beslutning for den pårørende at tage, og det kan være svært at skulle undvære hinanden. Men Toftegården giver mulighed for at den pårørende og ægtefællen kan *"øve sig"* i at være fra hinanden, og samtidig kan kompetente medarbejdere på Toftegården hjælpe med at guide til, hvornår det rigtige tidspunkt er til, at ægtefællen skal på plejehjem på fuld tid.

De pårørende udtaler, at der er nem adgang til at booke ferieboligen. De oplever det positivt at have kontakt direkte til Toftegården, og at det går udenom visitationen. Det betyder, at de pårørende ikke skal forklare deres ægtefælles situation hver gang, men i stedet snakker de med en medarbejder, som har kendskab til deres ægtefælle. Der er stor opbakning til de kortvarige ferie-/aflastningsophold på Toftegården fra de pårørende, som i høj grad oplever at få dækket et behov. De vil i høj grad anbefale

andre pårørende i samme situation at gøre brug af tilbuddet, som har givet dem nye muligheder i deres hverdag. *"Det var som at vinde i lotteriet at få ferieboligen"*, udtaler en pårørende.

Nedenfor ses en tabel over belægningsgraden i ferieboligen fordelt på hver enkelt måned initiativet har forløbet. I 2018 er der således en belægningsgrad på 37,69 % og i 2019 er den foreløbige belægningsgrad på 38,16 %.

Belægningsgrad på ferieboligen Toftegården		
Måned	Dage i brug	Tomme dage
Juli 2018	7	24
August 2018	26	5
September 2018	7	23
Oktober 2018	20	11
November 2018	11	19
December 2018	0	31
I alt i 2018	75 (37,69%)	124
Januar 2019	0	31
Februar 2019	8	20
Marts 2019	4	27
April 2019	20	10
Maj 2019	25	6
Juni 2019	10	20
Juli 2019	9	22
August 2019	16	15
September 2019	7	23
Oktober 2019	17	14
Foreløbig i 2019	116 (38,16%)	188

Der kan dog være tvivl om, hvor bredt tilbuddet når ud til målgruppe herfor. De interviewede pårørende og deres ægtefæller havde alle på forhånd kontakt til Toftegården som følge af dagtilbud. Derfor kan det overvejes, ved en fortsættelse af tilbuddet, hvordan og gennem hvilke kanaler tilbuddet, når ud til relevante borgere, som ikke i forvejen har en tilknytning til Toftegården. En styrket indsats i kommunikationen vedrørende tilbuddet, kan tænkes at være med til at reducere antallet af tomme dage.

4. Konklusionen på evalueringen

Overordnet kan der siges at være en positiv oplevelse af begge tilbud blandt interviewpersonerne. Begge tilbud opleves som hjælpsomme for de pårørende, og de pårørende udtrykker også at tilbuddene er velfungerende i forhold til de administrative rammer, herunder bestilling og koordinering af tilbuddene. Både afløsning i hjemmet og kortvarige ferieophold på Toftegården opleves at give de pårørende et pusterum i hverdagen, som de giver udtryk for at have brug for. Endvidere nævnes også følelsen af frihed, som tilbuddene opleves at give. De pårørende føler, at det giver dem en frihed til at deltage i arrangementer eller tage på ferier, som de ikke ville have mulighed for uden tilbuddene. Nogle af de pårørende, på tværs af de to tilbud, nævner også tilbuddene som en måde at undgå nedslidning i forhold til at passe sin ægtefælle. De oplever, at der er risiko for at blive nedslidt mentalt, da det somme tider kan være hårdt at passe sin ægtefælle, da alt hurtigt kommer til at handle om sygdom. Her giver tilbuddene de pårørende muligheden for at få nogle oplevelser udenfor hjemmet, som gør det nemmere at være der for deres ægtefælle. De pårørende, som har denne oplevelse, føler også, at de ved at have et frirum til at foretage sig andet, gør, at de kan holde deres ægtefælle fra plejehjem i længere tid, da der er mindre risiko for at *"køre sur i det hele,"* som en af de pårørende udtaler.